

Τράπεζα Θεμάτων – Θουκυδίδου Ιστορίαι, Βιβλίο 3, Κεφάλαιο 70

Αποδελτίωση θεμάτων, ερμηνευτικών ερωτήσεων και λεξιλογικών ασκήσεων αποκλειστικά για την **Ενότητα 70** (Αρχαία Ελληνικά Γενικής Παιδείας, Α΄ Λυκείου).

1. Το Κείμενο Αναφοράς (3.70.1-6)

«Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ ἦλθον αὐτοῖς οἱ αἰχμάλωτοι οἱ ἐκ τῶν ναυμαχιῶν περὶ Ἐπίδαμνον ἀφεθέντες ὑπὸ Κορινθίων, τῷ μὲν λόγῳ διηγνημένοι τοῖς προξένοις ὀκτακοσίων ταλάντων, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι προσποιῆσαι Κέρκυραν Κορινθίοις...»

2. Ερμηνευτικές Ερωτήσεις & Επίσημες Απαντήσεις (Θέμα Γ)

Ερώτηση 1: Τα κίνητρα των Κορινθίων

Ερώτηση: «ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες»: Ποια ήταν τα πραγματικά κίνητρα της πράξης αυτής των Κορινθίων σύμφωνα με το κείμενο;

Απάντηση: Οι Κορίνθιοι απελευθέρωσαν τους Κερκυραίους αιχμαλώτους προβάλλοντας το πρόσχημα (τῷ μὲν λόγῳ) ότι εξαγοράστηκαν με το τεράστιο ποσό των 800 ταλάντων με την εγγύηση των προξένων τους. Στην πραγματικότητα όμως (ἔργῳ δέ), οι αιχμάλωτοι είχαν εξαγοραστεί και πειστεί από τους Κορινθίους να επιστρέψουν στην Κέρκυρα με σκοπό να ανατρέψουν τις ισορροπίες, να αποσπάσουν το νησί από την αθηναϊκή επιρροή και να το προσαρτήσουν στο κορινθιακό στρατόπεδο.

Ερώτηση 2: Η αντίθεση «λόγῳ μὲν ... ἔργῳ δέ»

Ερώτηση: «τῷ μὲν λόγῳ διηγνημένοι... ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι»: Να εξηγήσετε τη σημασία της αντίθεσης αυτής στο κείμενο και πώς αυτή πυροδοτεί τις πολιτικές εξελίξεις.

Απάντηση: Η αντίθεση μεταξύ «λόγου» (φαινομενικού προσχήματος/δικαιολογίας) και «έργου» (πραγματικότητας/κρυφού κινήτρου) αποτελεί τον πυρήνα της ορθολογικής ανάλυσης του Θουκυδίδη. Το φαινομενικό αίτιο είναι τα λύτρα, ενώ το πραγματικό αίτιο είναι η πολιτική υπονόμευση. Αυτή η διπλωματική πρακτική και η εξαπάτηση αποτελούν τη θρυαλλίδα (το έναυσμα) για τη δημιουργία της στάσεως (του εμφυλίου πολέμου) στο εσωτερικό της Κέρκυρας.

Ερώτηση 3: Ο διπλωματικός συμβιβασμός των Κερκυραίων

Ερώτηση: «ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι ... πρότερον»: Ποιοι λόγοι υπαγόρευαν τη συγκεκριμένη απόφαση των Κερκυραίων και ποια πολιτική ισορροπία επιχείρησαν να κρατήσουν;

Απάντηση: Μετά την άφιξη πρεσβειών τόσο από την Αθήνα όσο και από την Κόρινθο, οι Κερκυραῖοι βρέθηκαν σε δίλημμα. Ψήφισαν μια μέση λύση (συμβιβασμό): να παραμείνουν σύμμαχοι των Αθηναίων σύμφωνα με την προϋπάρχουσα αμυντική συμφωνία τους (ἐπιμαχία), αλλά ταυτόχρονα να διατηρήσουν τις παραδοσιακές φιλικές σχέσεις με τους Πελοποννησίους (φίλοι δὲ Πελοποννησίους ὥσπερ καὶ πρότερον). Προσπάθησαν δηλαδή να κρατήσουν μια στάση ουδετερότητας για να αποφύγουν τον πόλεμο, κάτι που τελικά αποδείχθηκε αδύνατο.

Ερώτηση 4: Η δικαστική δίωξη του Πειθία

Ερώτηση: Για ποιους λόγους οι ολιγαρχικοί οδήγησαν τον Πειθία σε δίκη και ποια ιδιότητά του έκανε αυτή την κίνηση πολιτικά σκόπιμη;

Απάντηση: Ο Πειθίας ήταν ο ηγέτης της δημοκρατικής παράταξης στην Κέρκυρα (προειστίκει τοῦ δήμου) και ταυτόχρονα εθελοντής πρόξενος των Αθηνών (ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων). Οι ολιγαρχικοί (οι απελευθερωμένοι αιχμάλωτοι) τον οδήγησαν σε δίκη με την κατηγορία ότι προσπαθούσε να υποδουλώσει το νησί στην Αθήνα («λέγοντες καταδουλοῦν τὴν Κέρκυραν Ἀθηναίοις»). Στόχος τους ήταν η πολιτική εξόντωση του ηγέτη των δημοκρατικών ώστε να διευκολυνθεί η αποστασία από την Αθήνα.

Ερώτηση 5: Η αντιμήνυση και το πραξικόπημα

Ερώτηση: Πώς αντέδρασε ο Πειθίας μετά την αθώωσή του και ποια γεγονότα οδήγησαν στο βίαιο τέλος του κεφαλαίου;

Απάντηση: Ο Πειθίας αθώωθηκε και απάντησε αμέσως με αντιμήνυση εναντίον των πέντε πλουσιότερων αρχηγών της ολιγαρχικής παράταξης, κατηγορώντας τους για ιεροσυλία (ότι έκοβαν βέργες για τα αμπέλια τους από το ιερό τέμενος του Δία και του Αλκίνουν). Η ποινή ήταν βαρύτατο χρηματικό πρόστιμο (ένas στατήρας για κάθε βέργα). Οι ολιγαρχικοί κατέφυγαν ως ικέτες στους ναούς ζητώντας δόσεις, αλλά ο Πειθίας, χρησιμοποιώντας τη δύναμή του ως μέλος της Βουλής, επέβαλε την αυστηρή τήρηση του νόμου. Βλέποντας οι ολιγαρχικοί ότι καταστρέφονται οικονομικά και πολιτικά, οργάνωσαν πραξικόπημα: εισέβαλαν οπλισμένοι στη Βουλή και δολοφόνησαν τον Πειθία και άλλους 60 δημοκρατικούς.

3. Λεξιλογικές & Ετυμολογικές Παρατηρήσεις (Θέμα Δ)

- ἀφεθέντες (από το ἀφίημι) → άφεση, εφεξής, ελεύθερος, άφετε.
- διηγγημένοι (από το διεγγύομαι) → εγγύηση, εγγυητής, διεκδίκηση.
- προσποιῆσαι (από το προσποιέω) → προσποίηση, ποίηση, χειροποίητος.
- ἀποστήσωσιν (από το ἀφίστημι) → αποστασία, απόσταση, στάση, επιστάτης.
- ὑπάγουσιν (από το ὑπάγω) → υπαγωγή, εισαγωγή, αγωγή, παραγωγή.
- ἐστασίαζον (από το στασιάζω < στάσις < ἴστημι)
 - Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική: στάση, διάσταση, επανάσταση, στασιαστής, σταθερός, υπόσταση, κατάσταση, αποστασία.
- αἰχμάλωτοι (από το αἶχμή + ἀλίσκομαι [κυριεύομαι])
 - Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική: αιχμή, αιχμηρός, άλωση, αναλώσιμος, ευάλωτος.
- πεπεισμένοι (από το πείθω)
 - Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική: πειθώ, πειθαρχία, πεποίθηση, πιστός, πίστη, αξιόπιστος, πειστικός.
- ψηφισαμένων (από το ψηφίζομαι < ψηφος)

- *Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική:* ψήφος, ψηφοδέλτιο, ψηφοφορία, συμψηφισμός, καταψήφιση, αποψήφιση.
- **καταδουλοῦν** (από το καταδουλόω < δοῦλος)
- *Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική:* δούλος, δουλειά, δουλεία, δουλοπρέπεια, εξανδραποδισμός, δουλοπάροικος.
- **ἀπέκτειναν** (από το ἀποκτείνω < κτείνω)
- *Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική:* κτονία (π.χ. ανθρωποκτονία, γενοκτονία), αυτόχειρας, κούρεμα (από άλλη ρίζα, αλλά η λέξη κτόνος παράγει μόνο σύνθετα ουσιαστικά).
- **ἀπέφυγον** (από το ἀποφεύγω < φεύγω)
- *Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική:* φυγή, φυγάς, προσφυγή, αποφευκτέος, άσυλο (εννοιολογικά), φυγόδικος, φυγόπονος.